

Naturvernforbundet i Vesterålen

8450 STOKMARKNES

Trondheim, 23.01.2015

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/1583

Saksbehandler:
Ingvild Skorve

Endelig avgjørelse i klagesak: klage på tillatelse til utsetting av lutzgran i Sortland kommune, Nordland

Miljødirektoratet har etter behandling av klagen kommet til at Fylkesmannen i Nordland sitt vedtak av 15. april 2013 stadfestes. Klagen tas ikke til følge.

Miljødirektoratet viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Nordland av 20. juni 2013 om klage på tillatelse til utsetting av utenlandsk treslag.

Sakens bakgrunn

Inger Grethe Hansen søkte 28. februar 2013 om tillatelse til utsetting av 3000 lutzgran (*Picea × lutzii*) til skogproduksjon på ca. tolv dekar på sin eiendom gnr. 39 bnr. 55 i Sortland kommune i Nordland.

Fylkesmannen i Nordland ga tillatelse til utsetting 15. april 2013. Tillatelsen inneholder vilkår som skal motvirke spredning av lutzgran fra utsettingsområdet. Vedtaket ble påklaget av Naturvernforbundet i Vesterålen 9. mai 2013. Klager leverte ytterligere begrunnelse for klagen til Fylkesmannen 16. mai 2013 og til Miljødirektoratet 27.8.2013, 23.10.2013, 8.11.2013 og 26.11.2013. Den 23. oktober 2013 oversendte klager kart over klagers befaringsrute og 28 bilder fra befaringsmai 2013. Ytterligere 15 tekstede bilder fra befaringsmai ble oversendt noen dager senere.

Etter forberedende klagebehandling opprettholdt Fylkesmannen i Nordland sitt vedtak. Saken ble oversendt Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

Miljødirektoratet gjennomførte 25. oktober 2013 en befaringsreise med de involverte partene.

Miljødirektoratet besluttet i brev av 3. juni 2014 at kravet til kunnskapsgrunnlaget nedfelt i nml. § 8 ikke var oppfylt i klagesaken. Miljødirektoratet ba derfor Fylkesmannen om å iverksette en biologisk utredning i utsettingsområdet og nær tilgrensende arealer. Direktoratet mottok fagrapport og kommentarer fra Fylkesmannen 21. november 2014.

Klagerett og klagefrist

Klagen er fremsatt av Naturvernforbundet i Vesterålen, som har rettslig klageinteresse i saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.) § 28.

Naturvernforbundet i Nordland ble underrettet om vedtaket 16. april 2013. Klagen er levert 9. mai 2013. Fylkesmannen har kommet til at klagefristen i fvl. § 29 er overholdt. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens konklusjon.

Direktoratet kan etter fvl. § 34 prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan selv treffe vedtak i saken, eller oppheve Fylkesmannens vedtak og sende saken tilbake til Fylkesmannen til helt eller delvis ny behandling.

Rettslig grunnlag

Klagen behandles iht. forskrift 25. mai 2012 nr.460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. lov 19.juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, nml.) kap. IV, samt nml. §§ 8 til 12 jf.§ 7 og forvaltningsloven.

Anførsler i klagen

Det anføres i klagen at Fylkesmannen iht. nml. § 12 må vurdere alternativer til planting av lutzgran, at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i området og om spredningspotensialet til lutzgran er mangelfullt, at betydningen av de lokalklimatiske forhold og endringer i klima i fremtiden er oversett, samt at krav om fjerning av frøspredte trær ikke er et tilfredsstillende tiltak mot spredning.

I kommentar til klagen 27. august 2013, frembringer klager ytterligere informasjon om naturmangfoldet og utenlandske treslag i Vesterålen og Nordland. Klager mener Vesterålens (og Nordlands) kystnatur står i fare for å bli ødelagt av lutz-/sitkagran. Videre hevdes det at ansvar for fjerning av selvspredd gran fra tidligere utsettinger i Sortland ikke blir fulgt opp.

I supplerende innspill til klagen, datert 8. november 2013, presenteres bildeobservasjoner av spredte forekomster av gran i nærheten av plantefelt av lutzgran i Vesterålen. I innspill datert 26. november 2013 henvises det til rapportene Resultatkontroll Skogbruk/Miljø 2000 og 2006 der klager mener at omfattende spredning av introduserte bartrær i skogreisingsstrøk i Norge er dokumentert.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen mener nml. § 12 ikke er relevant for hvorvidt en tillatelse skal gis. Fylkesmannen har vurdert om verdifull eller spesielt verdifull natur kan bli påvirket negativt av tiltaket.

Fylkesmannen har lagt vekt på Artsdatabankens risikovurdering av lutzgran, der treslaget er plassert i kategorien lav økologisk risiko (LO). Fylkesmannen viser også til DN-utredning 8-2012 og Ecofact rapport 173.

Fylkesmannen mener eksisterende kunnskapsgrunnlag er tilstrekkelig til å fatte konklusjon i saken, og at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til at det ikke er riktig å legge stor vekt på eventuell usikkerhet i Artsdatabankens klassifisering av lutzgran til lav risiko. Fylkesmannen legger til grunn at Artsdatabankens konklusjoner om lutzgranens risiko også gjelder i sørvestvendte skråninger, og mener klimaendringer ikke vil ha innvirkning på spredningsrisikoen.

Fylkesmannen antar at tiltaket ikke vil medføre økt samlet belastning på naturen i området fordi området allerede er sterkt beplantet med lutzgran.

Det stilles vilkår for tillatelsen. Fylkesmannen mener det er liten eller ingen risiko for naturmangfoldet knyttet til utsettingen dersom vilkårene for tillatelsen følges, samt at eventuelle uheldige følger kan avbøtes.

Miljødirektoratets vurdering

Utsetting av utenlandske treslag reguleres av forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 7 første ledd. I tillegg skal prinsippene i nml. §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. nml. § 7.

Det følger av prinsippet om kunnskapsgrunnlaget nedfelt i nml. § 8 at beslutningen så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Direktoratet har i denne saken vurdert informasjonen som fremkommer av søknaden og klagen, etterfølgende informasjon fra klager, Fylkesmannens vedtak og forberedende klagebehandling, informasjon fremkommet under befaringsgjennomført 25. oktober 2013, Ecofact rapport 387, i tillegg til annen relevant tilgjengelig kunnskap.

Direktoratet legger til grunn den kunnskapen som fremkommer av Artsdatabankens informasjon om lutzgran, og at foreliggende kunnskap om det omsøkte treslag i denne saken kan betegnes som tilfredsstillende. Resultatet fra kartlegging av biologisk mangfold på det omsøkte utplantingsområdet og områdene rundt belyser saken i tilstrekkelig grad til å fatte en beslutning. Direktoratet vurderer at kravet om å i rimelig grad innhente tilgjengelig vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap i denne saken er oppfylt. Avgjørelsen i klagesaken bygger på den innhentede kunnskapen. På denne bakgrunn anses kravet til kunnskapsgrunnlaget som oppfylt, jf. nml. § 8. Den kunnskapsmangelen som foreligger vurderes til å ikke medføre at føre var-prinsippet får avgjørende betydning, jf. nml. § 9.

Om den omsøkte utsettingen kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet beror på en helhetsvurdering, der blant annet treslagets økologiske egenskaper og dets påvirkning på stedegent naturmangfold i det aktuelle området, for eksempel påvirkning på arter som forekommer naturlig på stedet, endring i miljøforholdene, genetisk innblanding, spredning til naturmiljøet, kan være relevante faktorer, jf. Miljøverndepartementets veileder til forskriften (2012) s. 11.

Lutzgran er en krysning mellom sitkagran og hvitgran. Mortrærne er av Artsdatabanken vurdert å utgjøre hhv. svært høy (SE) og høy (HI) risiko på stedegent naturmangfold i Norge. Lutzgran er vurdert å ha lav økologisk risiko (LO). Hovedårsaken til den lave kategoriseringen er at lutzgran, i motsetning til mortrærne, er plantet i høyreliggende områder på Vestlandet og i Nord-Norge, altså under kjølige klimaforhold, noe som forklarer begrenset spredning. Ifølge Artsdatabanken skiller den seg derfor fra sitkagran som er plantet i lavereliggende områder langs store deler av kysten, hvor spredning til naturtyper som er definert som truede (for eksempel kystlynghei) kan forekomme.

Artsdatabanken har vurdert at lutzgranas generelle spredningsrisiko er lav. Området rundt utplantingsområdet består for det meste av naturtypen beiteskog, med vegetasjon som varierer mellom lågurt- og høgstaudebjørkeskog, noe som tilsier noe dårlige vekstvilkår for lutzgranen. Noe spredningsrisiko på sikt kan ikke utelukkes. Spredningsrisikoen av lutz fra omsøkt plantefelt vurderes likevel som lav. Vurdering av risiko for uheldige følger på selve utplantingsområdet har derfor vært sentralt i klagesaken.

En kartlegging av biologisk mangfold ble gjennomført i området 16. og 17. juni 2014. Det ble avgrenset og verdisatt en større naturtypelokalitet for beiteskog (833 daa) med verdi B (regionalt viktig). Omsøkt plantefelt er inkludert i lokaliteten. Kulturlandskapspreg, størrelse og beitekontinuitet er noe av det som blir trukket fram av kartlegger som gir omsøkte plantefelt verdi. Ingen sjeldne eller rødlistede arter ble påvist, men ifølge kartlegger skal det være potensiale for beitemarksopp og sjeldne arter knyttet til skogsbeiter. Ifølge faktaark for beiteskog (Miljødirektoratet 2014) er beiteskog ofte mer artsrik enn tilsvarende ubeita skog, og inneholder flere rødlistearter. I Artsdatabankens Norsk rødliste for naturtyper 2011 (Lindgaard & Henriksen 2011) er den vurdert som nær trua (NT).

Utplantingen vil etter foreliggende kunnskap endre tilstanden i en nær trua naturtype med verdi B (regionalt viktig), ved at deler av lokaliteten omgjøres til plantefelt av lutzgran. Direktoratet kan ikke utelukke at det kan være rødlistede og/eller sjeldne arter knyttet til skogsbeite på omsøkt utplantingsareal, og at disse kan bli negativt påvirket av tiltaket. Selv om det kan være gjenværende arealer hvor disse artene vil kunne eksistere, medfører en slik utplanting en reduksjon av levesteder og fragmentering av naturtypen. Direktoratet kan ikke utelukke at den omsøkte utplantingen kan medføre risiko for uheldige følger for biologisk mangfold på utsettingsområdet.

Vurderingen av om utsettingen vil kunne medføre uheldige følger for naturmangfoldet skal også omfatte vurderinger av den samlede belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. nml. § 10. Prinsippet skal hindre en gradvis nedbygging av landskap, økosystemer, naturtyper og arter (jf. veileder til naturmangfoldloven kap. II s.34).

Direktoratet har vurdert den generelle belastningen på stedegen natur av fremmede og utenlandske treslag på Sortland. Betydelige areal i Sortland er tilplantet med gran (Rekdal et al. 2001, Tømmervik et al. 2010). Det er i all hovedsak norsk gran, sitkagran og lutzgran som har blitt benyttet. I nærliggende områder til det omsøkte utplantingsområdet er norsk gran plantet ut i stort omfang. Direktoratet legger derfor til grunn at det allerede er en høy belastning på stedegen natur av fremmede og utenlandske treslag i Sortland, samt på områder tilknyttet omsøkt areal.

Nasjonalt sett er beiteskog, og andre kulturbetingede naturtyper, under ganske stor belastning av spredning av fremmede treslag. Det er registrert få lokaliteter av særlig verdifull beiteskog i Naturbase så langt. Totalt finnes 230 kartlagte A- og B-lokaliteter nasjonalt. Ifølge Fylkesmannen skal denne være den fjerde registrerte lokaliteten av verdifull beiteskog nord for Saltfjellet. Sortland kommune har ingen tidligere kartfestede forekomster av beiteskog. Selv om det finnes mye beitet bjørkeskog i Sortland, viser denne avgrensingen at beiteskogen her skiller seg ut. Det vil derfor normalt være nødvendig å være restriktiv med å tillate utplanting i regionalt viktige lokaliteter, som her.

Tiltaket i seg selv vil beslaglegge en mindre del av naturtypen, men økt fremtidig temperatur som følge av klimaendringer vil kunne øke den samlede risikoen for spredning av lutzgran i naturtypelokaliteten, og redusere dens verdi. Direktoratet vurderer dermed at de to plantefeltene sammen utgjør en fremtidig spredningsrisiko, som kan ha negative følger for verdien av naturtypelokaliteten. Prinsippet om samlet belastning i nml. § 10 kan derfor tale i retning av at omsøkt utplanting kan medføre uheldige følger for biologisk mangfold.

Saksbehandlingen i saken har tatt lang tid, blant annet fordi kravet til kunnskapsgrunnlaget nedfelt i nml. § 8 ikke var oppfylt, og at det dermed var behov for å iverksette en biologisk utredning. Til orientering er direktoratet kjent med at søker har plantet ut lutzgran i henhold til tillatelsen gitt 15. april 2013. Alene får slike forhold ikke betydning for avgjørelsen i en klagesak.

Konklusjon

Miljødirektoratet anser at den omsøkte utplantingen av lutzgran medfører noe risiko for uheldige følger for naturmangfoldet, herunder forringelse av en nær truet beiteskoglokalitet av verdi B (regionalt viktig), med potensiale for rødlistede arter. Sammen med andre påvirkninger på beiteskog kan omsøkt utplanting medføre uheldige følger for beiteskog i et regionalt perspektiv. Imidlertid har Direktoratet etter en helhetsvurdering funnet at særlige omstendigheter tilsier at Fylkesmannens vedtak om tillatelse likevel bør opprettholdes. Det fremheves at utplantingens risiko for uheldige følger for naturmangfoldet isolert sett er begrenset, og at utplantingen kun medfører en lav grad av ytterligere belastning for beiteskog som naturtype, sett i lys av lang saksbehandlingstid. Videre er det at kunnskapsgrunnlaget ikke var oppfylt, og at utsettingsområdet og tilgrensende arealer i ettertid måtte kartlegges, en særskilt omstendighet. Regulering av utenlandske treslag er et relativt nytt regelverk, i tillegg til at dette er blant de første saker som angår treslagsskifte til behandling i Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vurderer på bakgrunn av dette at det er mest hensiktsmessig i den konkrete saken å likevel opprettholde Fylkesmannens tillatelse.

Vedtak

Fylkesmannen i Nordland sitt vedtak av 15. april 2013 stadfestes. Klagen tas ikke til følge.

Første vilkår i Fylkesmannens vedtak omskrives til:

- Søker er ansvarlig for at eventuell spredning av lutzgran ut fra utsettingsområdet blir fjernet.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages videre i forvaltningen, jf. fvl. § 28.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Kopi til:

Inger Grethe Hanssen   Frøskeland   8416   SORTLAND
Fylkesmannen i Nordland   Moloveien 10   8002   Bodø